

გადაწყვეტილების მომზადების პროცესის შეფასება ეკონომიკურ პოლიტიკაში

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პოლიტიკის კათედრის ხელმძღვანელი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პოლიტიკის კათედრის ხელმძღვანელი

ადექსანდრე ცეხცვაძე

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი

ეკონომიკური პოლიტიკაში დასაბუთებული გადაწყვეტილებების მომზადება და მიღება დამოკიდებულია იმაზე თუ:

• ხამდენად კახგად ახის ემპირიულად უზუხუნვედყოფილი მოქმედების შესაძლებლობები და მათი მოსადონენი შედეგები, ე.ი. ხამდენად ხაცონადუხია მახთვის შესახებ ახსებული და მისაღები ცოდნა;

• ხამდენად ექვემდებარება ანალიტიკური ახსნას გადაწყვეტილების მომზადების და მიღების პირობება (გადაწყვეტილების დოგიკიდან გამომდინარე).

მახთვის პიქტიკური ცოდნა, ხოგოხც წესი, მით უფხო შეზღუდულია, ხაც უფხო ნაკლებად ითვალისწინებს ხეკომენდიხებული მოქმედებები აღხინდედ მოღვაწეობას ან მისგან თავის შეკავებას (ე.ი. ხაც უფხო დაშოხებულია ისინი თეოხიულ-ეკონომიკური გამოცდილებას). გადაწყვეტილების პირობების ანალიტიკური წვდომა გაძნელებულია კახგად გააზრებული მოქმედებების კომპლექსუხობით. ეკონომიკური პოლიტიკაში გადაწყვეტილების პირობების სტატუსისა და დიაპაზონის შეფასება დამოკიდებულია იმაზე, თუ ხოგოხ ახის გაცნობიხებული ნაგულისხმევი მოქმედებები, საზოგადოებხივი მდგომარეობის მიზნად დასახული ცვლილებები და განვითარება.

საკვანძო სიკვებები: ეკონომიკური პოლიტიკა, ეკონომიკური წესიხივი, გადაწყვეტილების მიღება, თანმიმდევხული და ეტაპობხივი ხეფოხმების პოლიტიკა, სოციადუხი ტექნიკა.

რეალურად ეკონომიკური პოლიტიკის პრობლემები გადაწყვეტილების მიღების თეორიის ასპექტით არ არის ადვილად გადასაჭრელი. ამიტომაც მიზანშეწონილია, რომ გადაწყვეტილების მიღების პრობლემების გამომხატველი კატეგორიები ჩამოვაცალიბოთ იმის მიხედვით, თუ:

- რამდენად ხერხდება მათი ახსნა ემპირიული და ანალიტიკური ასპექტით და
- რამდენად ფართოა ეკონომიკურ პოლიტიკაში გადაწყვეტილების მიღებასთან დაკავშირებული ცვალებადობის დიაპაზონი.

აქედან ეკონომიკური პოლიტიკის „რუტინის“ პრობლემათა ისეთი სპექტრი იქმნება, რომელიც რეგულირებად საბაზრო ეკონომიკაში სისტემურ ცვლილებებს იწვევს. ამ სპექტრის საფუძველზე აიხსნება, რომ შესაძლებელია ეკონომიკურ პოლიტიკაში დასაბუთებული გადაწყვეტილებების მომზადება. რეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკის ჩარჩოებში რაციონალური ეკონომიკური პოლიტიკის მოდელს თანმიმდევრული რეფორმების პოლიტიკა წარმოადგენს.

ცვლილებებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მომზადების პრაქტიკული გამოცდილების გათვალისწინებით შესაძლებელია ეკონომიკური პოლიტიკის პრობლემათა კლასიფიცირება (Braybrooke, Lindblom, 1963, გვ. 62; Jochimsen, 1967, გვ.63):

- კარგად გააზრებული ცვლილების ანალიტიკური და ემპირიული ახსნის შესაძლებლობითა და
- ეკონომიკურ პოლიტიკაში გადაწყვეტილებით ნაგულისხმევი ცვლილების დიაპაზონის მიხედვით.

გადანყვეტილების მომზადების პროცესის დამახასიათებელი თავისებურებები

ვინაიდან ცვლილებათა დიაპაზონის განსაზღვრა შეფასების პრობლემაა, ამიტომ თავიდანვე გამორიცხულია ცვლილებათა შესახებ სრული თანხმობის მიღწევა. კარგად გააზრებული ცვლილებების ანალიტიკური და ემპირიული ახსნის მახასიათებელს კონტინუუმის (მთლიანობის) წესი წარმოადგენს. ხშირად შესაძლებლობათა სფეროს ერთ მხარეზეა ცვლილებები, რომელთა შესახებ:

- შეფასებები არ გაგვაჩნია;
- მათ შორის არსებულ ურთიერთკავშირზე თეორიული ცოდნა არ გვაქვს;
- ემპირიულ ინფორმაციასაც მოკლებული ვართ.

შესაძლებლობათა სფეროს მეორე მხარეს კი აუცილებლად გვაქვს არგუმენტირებადი და შეფასებას დაქვემდებარებული ცვლილებები, რომლებიც გადანყვეტილების მომზადების თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია.

ცოდნასთან დაკავშირებით აუცილებელია ერთმანეთისაგან განვასხვავოთ პრობლემები, რომლებიც გადანყვეტილების თეორიის საზღვრებშია, იმ პრობლემებისგან, რომლებიც ამ საზღვრებში არ შედის. პრობლემების პირველი კატეგორია დომინირებს რეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკის ეკონომიკური პოლიტიკის ყოველდღიურ „რუტინაში“. ამასთან, ექსპერტთა ცოდნის დონე ერთგვაროვანი არ არის. ისიც შესაძლებელია, რომ გაცნობიერებული ცვლილებები შეფასებებში დაშვებული ცდომილებების შედეგებად მივიღოთ. რაც შეეხება გლობალური მასშტაბის ცვლილებებს, ისინი შედარებით იშვიათია. ამგვარი ცვლილებების მაგალითია საერთაშორისო ეკონომიკური წესრიგის შეცვლა. ზოგადად, განსხვავებულად ფასდება, როგორც ასეთი ცვლილებები, ისე ის როლი, რომელსაც ეკონომიკური პოლიტიკა რეგულირებად საბაზრო ეკონომიკაში თამაშობს. იგულისხმება, რომ ეკონომიკა, როგორც სოციალური ქვესისტემა შესაძლებლობათა ერთობლიობაა, რომელიც საზოგადოების განვითარების მიზნებზეა ორიენტირებული.

ეკონომიკური წესრიგის შეცვლის შემთხვევაში ერთმანეთისაგან უნდა განვასხვავოთ:

- ევოლუციური სისტემების ფორმირების მიზანზე ორიენტირებულ შესაძლებლობათა სკეპტიკური შეფასება, რომელიც გულისხმობს საზოგადოებას კრიტიკული რაციონალიზმის ინდივიდუალური პერსპექტივის თვალსაზრისით, და
- ასეთ შესაძლებლობათა ფორმირების ოპტიმისტური შეფასება, კონსტრუქციული რაციონალიზმის პოზიციიდან, როცა იგი საზოგადოების შესახებ კოლექტიურ შეხედულებას უკავშირდება.

ლოკალური პრობლემების გადაჭრა ძირითადად ორიენტირებულია საზოგადოებრივ სისტემათა ფუნქციონირების წინანდელ გამოცდილებაზე. იგი გულისხმობს ექსპერიმენტულ თუ თანმიმდევრულ ცვლილებებს. ამის გათვალისწინებით უმჯობესია ის პრობლემები განვიხილოთ, რომლებიც ანალიტიკურად და ემპირიულად გადანყვეტილების რაოდენობრივი მოდელის გამოყენების საშუალებას გვაძლევს. ამასთან სასარგებლოა შემოწმდეს რა შედეგებსა და სანდოობის რა დონეს უნდა ველოდოთ გადანყვეტილების მოდელების საფუძველზე მაკროეკონომიკური სტაბილიზაციის მიზნით განხორციელებული მოქმედებებიდან.

გადანყვეტილების ველის შესახებ ცოდნას საფუძვლად ისეთი ემპირიულ-მეცნიერული მოდელი უდევს, რომელიც სტაბილიზაციის კვანტიფიცირებად გამოცდილებას ეფუძნება. ამ მოდელის საფუძველზე პროგნოზები მოქმედების შესაძლო შედეგებზე უკვე არსებული გამოცდილებიდან გამომდინარეობს. უფრო ზუსტად, რომ ვთქვათ ცვლადების ამგვარი ვარიაციები შეზღუდულია, ვინაიდან ისინი წარსულში განხორციელებულ დაკვირვებებზეა ორიენტირებული. კოეფიციენტთა შეფასებებიც (მხარდაჭერის არეალი) ასეთ დაკვირვებებს ემყარება. გასააზრებელი ცვლილებების მასშტაბი ნათელი გახდება თუ მულტიპლიკა-

ტორებში იმ პარამეტრებს შევიტანთ, რომლებიც გამარტივებულ მოდელში გვაქვს. საქმე ეხება ძირითადი ცვლადების ცვალებადობის ზღვრულ მულტიპლიკატორულ ეფექტს, რომელიც უკეთეს შემთხვევაში ცდაზე დამყარებული ალბათობით გამოიხატება. სხვა მხრივ, საუბარია მხოლოდ პირველი პერიოდის ეფექტზე. თუმცა მოდელის საფუძველზე შესაძლებელია გრძელვადიანი შედეგების (ე.წ. დინამიკური მულტიპლიკატორები) გამოყვანაც. მოქმედების შედეგთა ფორმულირების თვალსაზრისით გასათვალისწინებელია, რომ დროთა განმავლობაში ახალი გამოცდილება გროვდება. რაციონალური პროცედურა მოითხოვს, რომ მოდელის სტრუქტურის შემოწმებისას ახალი შეფასებებიც გამოვიყენოთ. ამ დროს შესამჩნევი ხდება თუ რაოდენ ძნელია ეკონომიკური პოლიტიკის სტრატეგიების ანალიტიკური შეფასება და მათი ფორმულირება. საქმეს ისიც ართულებს, რომ პრობლემის გადაწყვეტის მცდელობის პროცესში შესაძლებელია შეიცვალოს, როგორც ქცევის წესები (მაგ., შეზღუდული რაციონალური მოლოდინის შემთხვევაში), ისე მისი შეფასებები.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, როგორ უნდა შეფასდეს პრობლემის გადაწყვეტის მცდელობა? ხელსაყრელ შემთხვევაში იგი მხოლოდ უმნიშვნელო ცვალებადობის შეფასების საშუალებას გვაძლევს. შესაძლოა აგრეთვე, რომ იგი უამრავი ერთდროული მოქმედებისაგან (ინსტრუმენტთა ცვალებადობა) შედგებოდეს. მოქმედების შესაძლებლობათა რაოდენობა დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად სწორად არის გაანალიზებული გადაწყვეტილების ველი და თანმხლები პირობების გათვალისწინებით შეფასებული გადაწყვეტილების მიღების წესი.

ვინაიდან გადაწყვეტილების მიღების პრობლემა მხოლოდ ნაწილობრივ არის კვანტიფიცირებადი, საეჭვოა, რომ მისი გადაჭრის მცდელობა რაციონალურობის კრიტერიუმს ანგარიშს უწევდეს (რომლის მიხედვითაც გადაწყვეტილების მიღების პრობლემა მაქსიმალურად დასაბუთებული ანალიზის საგნად უნდა იქცეს). გარდა ამისა, მოდელი უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას ეკონომიკური პოლიტიკის პრაქტიკის წარსულში ჩამოყალიბებული ურთიერთკავშირების შესახებ. გამოცდილების საზღვრები ცვლილებას განიცდის ისეთი ინოვაციების შედეგად, როგორცაა მაგ., ინსტრუმენტარიუმის რაოდენობრივი ზრდა ანდა კომპეტენციების ცვლილება. აუცილებელია მათი შეფასებაც. ამგვარი შესაძლებლობის უარყოფა კონსერვატიული მიდგომაა, რომელიც ეკონომიკური პოლიტიკის მხოლოდ ადრინდელ პრაქტიკას მიესადაგება. ასეთი მოდელის საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილება ზედაპირული იქნება. ეკონომიკური პოლიტიკის პრობლემის გადაჭრის შესაძლებლობათა არარაციონალურ შეფასებასთან მხოლოდ მაშინ გვაქვს საქმე, როცა უგულვებელყოფილია გადაწყვეტილების მიღების საზღვრები. ისიც უნდა გავითვალისწინოთ, რომ პრობლემის გადაწყვეტისას არსებული ცოდნა უნდა გამოვიყენოთ, რომელიც ასეთი ცოდნის საზღვრების ცოდნასაც გულისხმობს (Popper, 1957a/99, გვ. 64).

შემცნებითი ინფორმაციის (ცოდნის) საზღვრების შესახებ ცოდნა შემდეგი მოთხოვნის წინაშე გვაყენებს:

- საზოგადოებრივი პროგრესის ინტერესებიდან გამომდინარე ნებისმიერი ლოკალური ცვლილება მაქსიმალურად სისტემურად უნდა გავიაზროთ და
- როგორც გადაწყვეტილების მომზადების პროცესის ორგანიზება, ისე მასზე ორიენტირებული მთელი ძალისხმევა, ფაქტობრივი მდგომარეობის ანალიზსა და მის შესახებ ინფორმაციის მოპოვების შესაძლებლობებს უნდა დაემყაროს.

ამ მოთხოვნის პირველ ნაწილში ნაგულისხმევი პროცედურა ყველაზე დამაჯერებლად (თანმიმდევრული რეფორმების სოციალური ტექნიკის ფორმულირებით) პოპერმა (1945/95, 1957, გვ.64) ჩამოაყალიბა. მეორე ნაწილი ზემოაღნიშნული სოციალური ტექნიკის პრაქტიკულ გამოყენებას ეხება. იგივე მცდელობად უნდა მივიჩნიოთ ლინდბლომის (1958; Braybrooke, Lindblom, 1963) მიერ შემოთავაზებული მეთოდი. რომელიც ერთმანეთისაგან იზოლირებულ, თანდათანობითი ცვლილებების განხორციელებას გულისხმობს.

თანმიმდევრული რეფორმების გატარების სოციალური ტექნიკა არსებულ შესაძლებლობებს ემყარება. „დაუგეგმავი მოქმედების“ პოლიტიკა ვერ იყენებს ყველა შანსს, რომელსაც მიუხედავად მისი შეზღუდულობისა, რაციონალური პროცედურა გვაძლევს. ადამიანების ხელთ არსებული ცოდნის შეზღუდულობის გაცნობიერება ღრმა ეჭვს ბადებს სოციალურ ტექნიკასთან დაკავშირებით, რომელსაც პოპერი (1945/95, გვ.157) უტოპიურ სოციალურ ტექნიკად მოიხსენიებს. საქმე ეხება იმ კონსტრუქტივისტულ პოზიციას, რომელიც ჯერ კიდევ პლატონისთვის იყო ცნობილი და რომლის მიხედვითაც საზოგადოებრივი იდეალის განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ გლობალური გეგმის საშუალებით. ამ პოზიციის მიმართ არსებული ეჭვი არ არის დამოკიდებული ამგვარი სოციალური ტექნიკის მიმდევართა წარმოდგენებზე იდეალური საზოგადოების შესახებ. პოპერის თვალსაზრისით არსებითია ის, რომ:

- იდეალის შესახებ მოსაზრებები, გაბატონებულ ნაკლოვანებებთან შედარებით, ძნელად გასაგები და შესაფასებელია;
- ბუნდოვანია არსებობს თუ არა ისეთი საზოგადოება, რომელსაც იდეალურად მიიჩნევს არა მარტო ახლანდელი თაობა, არამედ მომავალი თაობებიც და ამ მხრივ მათი ბედი წინასწარ არის განსაზღვრული;
- საზოგადოების მიერ გადაწყვეტილების მიღების ველი იმდენად კომპლექსურია, რომ შეუძლებელია შეფასდეს, თუ რამდენად რეალიზებადია მისი გლობალური და მრავალმხრივი ცვლილების გეგმა;
- რამდენად არის შესაძლებელი სიტუაციის გაუმჯობესება, რას უნდა მოველოდეთ ამ გეგმის განხორციელებიდან და რა ხარჯებთანაა იგი დაკავშირებული.

ამისგან განსხვავებით თანმიმდევრული რეფორმების სოციალური ტექნიკა გულისხმობს, რომ:

- საზოგადოებრივი ნაკლოვანებების დადგენა უფრო ადვილია, ვიდრე მისი იდეალური მდგომარეობის განსაზღვრა. ეს ასე ხდება, ვინაიდან არსებობენ საზოგადოების ისეთი ნევრები, რომლებიც ამ ნაკლოვანებათა გამო მძიმე მდგომარეობაში იმყოფებიან და ისეთებიც, რომლებიც პრაქტიკულად ადასტურებენ, რომ არ ძალუძთ განსაცდელში მყოფთ ჩაენაცვლონ;
- უფრო ადვილია კონკრეტული ნაკლოვანების აღმოსაფხვრელად ორგანიზება, ვიდრე იმის დადგენა, თუ როგორი უნდა იყოს მომავლის საზოგადოება და მისი რეალიზების მიზნით გაერთიანება;
- ნაწილობრივი ცვლილებების შემთხვევაში უფრო ადვილია გვერდითი შედეგების შეფასება და სათანადო ტექნოლოგიის შესახებ ცოდნის შექმნა;
- უფრო ადვილია მათი განწყობის შეფასება, ვისზეც კონკრეტულმა შეზღუდულმა ცვლილებებმა პოზიტიური ან ნეგატიური ზემოქმედება მოახდინა;
- პოლიტიკური იდეების ფორმირების დეცენტრალიზებული და დემოკრატიული პროცესი უფრო მეტ შანსს გვაძლევს უამრავ შეფასებათა შორის კომპრომისის მისაღწევად. აგრეთვე აუცილებელია მზარდი ცვლილებების მნიშვნელობის თანმიმდევრული აღიარება;
- თუ აღმოვაჩინთ, რომ შეზღუდული ცვლილებების შედეგები მცდარად არის შეფასებული, მათზე დანაკარგებიც შემცირდება;
- უფრო ადვილია შეზღუდული ცვლილების შესაძლო მარცხის მიზეზების გაგება და მისი აღმოფხვრისათვის სათანადო დამხმარე ინსტრუმენტების მობილიზება, ვიდრე ეს მოქმედების გლობალური პროგრამის ჩავარდნის შემთხვევაშია შესაძლებელი;
- ბოლო ორი მიზეზიდან გამომდინარე შეზღუდული ცვლილებების განხორციელება ბევრად უფრო ნაკლებ რისკთან არის დაკავშირებული;

- მიღებული გადაწყვეტილებები უფრო ნაკლებად ეწინააღმდეგება ერთმანეთს და არც დემოკრატიული მეთოდები ირღვევა.

ეკონომიკურ პოლიტიკაში ასეთი სოციალური ტექნიკის გამოყენება ნიშნავს მიზნად დასახული საწყისი მდგომარეობის ნაწილობრივ, მაგრამ საგრძნობ გაუმჯობესებას. ნიშანდობლივია ისეთი სამიზნეების არსებობა, როგორცაა მაგ., ინფლაციის დონის შეზღუდვა, სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებში სასუქების შეტანის შემცირება, დამოკიდებული დასაქმებიდან თვითდასაქმებაზე გადასვლის ხელშეწყობა, ვაჭრობის არასატარიფო შეზღუდვების გაუქმება, ჯანდაცვის სისტემასთან დაკავშირებული ხარჯების შემცირება და ა.შ. პრაქტიკულ ღონისძიებებთან დაკავშირებული სამიზნეები არ გამოირიცხავს პროგრამულად განსაზღვრულ გრძელვადიან მიზნებს, როგორცაა მაგ., ფასების სტაბილურობა, გარემოს გაუმჯობესება, ან სოციალური უსაფრთხოების ხარჯების შემცირება. პრაქტიკული მოქმედების პროცედურასთან დაკავშირებით საქმე ეხება ისეთი ცვლილებების დაგეგმვას, რომლებიც არადაამაკმაყოფილებელი სიტუაციიდან გამოყვანას და არა „საბოლოო მიზნებამდე“ მიყვანას გულისხმობს.

თანმიმდევრული რეფორმების სოციალური ტექნიკა რაციონალური ეკონომიკური პოლიტიკის მოდელიცაა. მართალია, ეს ტექნიკა პოპერმა უტოპიური პოზიციის საწინააღმდეგოდ ჩამოაყალიბა, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ გლობალური და კომპლექსური ცვლილებები აბსოლუტურად არასასურველი იყოს. პირიქით, ცოდნასთან დაკავშირებულ შესაძლებლობათა გამოყენების თვალსაზრისით მათი შედარება(დაპირისპირება) ცხად-ჰყოფს, რომ ასეთი ცვლილებების მხოლოდ ფრაგმენტულად განჭვრეტაა შესაძლებელი და მათთან დაკავშირებული დანახარჯებიც უსაზღვროდ დიდია. ამავე დროს, მათ უბრალოდ გვერდს ვერ ავუვლით. ამ შემთხვევაში მიზანდასახულობის მხოლოდ მიმართულების დადგენაა შესაძლებელი. საზოგადოებისათვის სასურველ მდგომარეობაზე ორიენტირება ჩანაცვლებულია ძირითად ღირებულებებზე ორიენტაციით და ფართო გასაქანი თავისუფალ განვითარებას ეძლევა.

ეტაპობრივი რეფორმების შემთხვევაში არ ცდილობენ არსებული მდგომარეობისა და იმ შესაძლო ცვლილებების შეფასებას, რომლებმაც საზოგადოებრივი კეთილდღეობა უნდა შექმნას. პირიქით, მის ადგილს იკავებს „ანალიზისა და შეფასების სოციალური ფრაგმენტირება“ (Braybrooke, Lindblom, 1963, გვ.104; 235). ეს ნიშნავს, რომ როგორც გადაწყვეტილების ველის შესახებ ინფორმაციის მოპოვება და დამუშავება, ისე გადაწყვეტილების მომზადება ეკონომიკურ პოლიტიკაში დეცენტრალიზებულ პროცედურებს წარმოადგენს. ეს კი ეკონომიკურ პოლიტიკაში გადაწყვეტილების მიღების მთელი პროცესის გამოყენებას გულისხმობს.

დემოკრატიული პროცედურის მონაწილეებს, რომლებიც პრობლემას თავიანთი ინტერესების მიხედვით აფასებენ, მისი გადაწყვეტის საკუთარი მეთოდებისა და შეფასებების ეფექტიანად გამოყენების შესაძლებლობა აქვთ. ისინი მოტივირებული არიან, რომ კომპლექსური ანალიზი და შეფასება გააკეთონ. ინფორმაციის ასეთ პოტენციალშია სწორედ ამ პროცედურის უპირატესობა. დეცენტრა-ლიზებული ანალიზი და შეფასება შედარებით წარმატებული მოქმედების საფუძველს გვაძლევს, თუ არ გავითვასწინებთ იმას, რომ ყოველი მონაწილე რაღაც მომენტებს უგულვებელყოფს ან ანგარიშს არ უწევს.

გადაწყვეტილების მიღების მთავარი სიძნელე იმაშია, რომ პრობლემის გადაჭრის შესაძლებლობები გადაწყვეტილების ავტონომიურობის საფუძველზე უნდა იქნეს განხილული. გადაწყვეტილების გლობალური წესის ძიება ამ შემთხვევაში ამაო იქნებოდა. პირიქით, ყველა ცდილობს თავიანთი ინტერესებიდან გამომდინარე კონკრეტულ ცვლილებასთან დაკავშირებით უმრავლესობის მხარდაჭერა მოიპოვოს. უმრავლესობის ორგანიზება კი პოლიტიკის შემოქმედთა ამოცანაა. ასეთი პროცედურის საყოველთაოდ ცნობილი ნაკლოვანებები შემდეგია:

- ამბიციური რეფორმისტული იდეის მოკლევადიანი ჩარევით რეალიზების მცდელობა;

- იმ პირებს, რომლებსაც შეეხო ცვლილება, მას ან არ აქცევენ ყურადღებას ან სათანადოდ არ ითვალისწინებენ.

დემოკრატიის, როგორც მეთოდური ნორმის სასარგებლოდ უნდა ითქვას, რომ დღეს არ არსებობს უკეთესი მეთოდი, რომელიც რეფორმების აბსოლუტურად უკონფლიქტოდ (თუ საჭიროა იმ პირის შეცვლის გზით, ვინც პოლიტიკურ გადანაცვლებას იღებს) გატარებისა და მათი ცვლილების საშუალებას მოგვცემს.

დასკვნა

გადანაცვლებების მომზადება ეკონომიკურ პოლიტიკაში დეცენტრალიზებულ პროცედურებს წარმოადგენს. ანალიზისა და შეფასების თვალსაზრისით დეცენტრალიზება იმას ნიშნავს, რომ მაგ., სამინისტროები, საპარლამენტო კომიტეტები, კვლევითი ინსტიტუტები, გაერთიანებები, კომპანიები და კერძო ინდივიდები ერთი და იგივე პრობლემის გადანაცვლებას ცდილობენ. იგულისხმება, რომ ისინი ამ პრობლემას თავიანთი გამოცდილებისა და ინტერესების მიხედვით განიხილავენ და შესაბამის გადანაცვლებას ეძებენ. ამიტომაც, მათი მცდელობები ერთმანეთისაგან განსხვავდება. ამავე დროს ისინი ცდილობენ შეამოწმონ სხვების მიერ ჩატარებული ანალიზები და შემუშავებული წინადადებები იმ მიზნით, რომ ისინი გადმოიღონ ან უარყონ. ხელსაყრელ შემთხვევაში სახელისუფლებო სტრუქტურები და სუბიექტები პრობლემის გადაჭრის პროცესში ჩართული პირების ურთიერთკონტროლს ახორციელებენ (Lindblom, 1958, გვ. 306). ცვლილებათა სარგებლიანობისა და ზიანის შესახებ მათ თავიანთი ინტერესების შესაბამისი დასკვნები გამოაქვთ. უნდა ითქვას, რომ ამგვარ მოქმედებათა საფუძველზე მოპოვებული ინფორმაცია ყოველთვის უფრო უკეთესია, ვიდრე ის, რომელსაც ერთი საგეგმო ინსტანცია აგროვებს და აფასებს.

ლიტერატურა :

1. Gvelesiani R., ekonomikuri politikis gamtareblebisa da interesTa jgufebis urTierTobis problemebi, Journ. „ekonomika da biznesi,” tomi VIII, #1, 2015, გვ.9-18.
2. Gvelesiani R., ekonomikuri politikis saSualebaTa racionaluri gamoyenebis logika, Journ. „ekonomika da biznesi”, #1, Tb., 2013, გვ. 17-30.
3. Gvelesiani R., ekonomikuri politikis saSualebaTa Sefasebisa da dozirebis problemebi, Journ. „axali ekonomisti”, #1, Tb., 2013, გვ. 11-17.
4. Gvelesiani R., Tanamimdevruli da etapobrivi reformebis socialuri teqnika, Journ. „ekonomika da biznesi”, #6, Tb., 2013, გვ. 11-22.
5. Gvelesiani R., რაციონალური ეკონომიკური პოლიტიკა და მისი დაგეგმვის სტრუქტურა, Journ. #4, „axali ekonomisti”, Tbilisi, „loi”, 2013, გვ.13-20
6. რ. გველესიანი, ეკონომიკურ-პოლიტიკური გადანაცვლებების მიღება ემპირიულად და ანალიტიკურად ახსნადი და შეფასებას დაქვემდებარებული ცვლილებების გათვალისწინებით, ჟურნ. „ახალი ეკონომისტი,” #1, თბ., 2017, გვ.16-21.
7. რ. გველესიანი, ეკონომიკურ-პოლიტიკური რჩევების ეფექტიანი რეალიზაციის პირობები, II საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის „გლობალიზაციის გამონვევები ეკონომიკა-სა და ბიზნესში“ შრომების კრებული, გამომცემლობა თსუ გამომცემლობა, თბ., 2017, გვ.134-139.
8. რ. გველესიანი, სოციალურ მენარმეობაზე ორიენტაცია – საზოგადოებრივი უთანასწორობის დაძლევის ახალი მოცემულობა, ჟურნ. „ეკონომიკა და ბიზნესი,” ტომი IX, #3, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ., 2016, გვ.107-116.
9. Gvelesiani R., Formation of the Innovative Entrepreneurship Culture: Capabilities and Problems, ISSN: 2344-2174, Ecoforum, Vol. 9, No 1, 2020, Sttefan cel mare university of Suceava, Romania.

<http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/index>

10. Gvelesiani R., Gogorishvili I. (2014), The Basic Problems for the Realization of the Concept of Economic Policy. XII International Conference on Economics and Management, International Science Index, Vol. 8. No 11; November 10-11, Madrid, Spain, p. 532-535.
11. BRAYBROOKE, D. und CH.E. LINDBLOM (1963), A Strategy of Decision – Policy Evaluation as a Social Process, London.
12. JOCHIMSEN, R. (1967), Strategie der wirtschaftspolitischen Entscheidung. Weltwirtschaftliches Archiv 99 (1967/II), S.52-78.
13. LINDBLOM, CH. E. (1958), Policy Analysis. American Economic Review 48, S.298-312.
14. POPPER, K.R (1957a), The Poverty of Historicism, 6. Aufl., Neudruck, London 1999. Übersetzt in: KIESEWETTER, H. (Hrsg.), Gesammelte Werke 4, Das Elend des Historizismus, 7. durchges. u. erg. Aufl., Tuebingen 2003.
15. POPPER, K.R. (1945), The Open Society and its Enemies, Vol. 1 – The Spell of Plato, Golden Jubilee Edition, London 1995.
16. SAMUELSON, P.A. und R. M. SOLOW (1960), Analytical Aspects of Anti-Inflation Policy. American Economic Review 50, Papers and Proceedings, p. 177-194.
17. STREIT, M. E. (2005), Theorie der Wirtschaftspolitik, 6. Auflage, Stuttgart, S. 307; 309; 310.
18. WEBER, M. (1921), Wirtschaft und Gesellschaft, 5. rev. Aufl., Studienausg., Nachdruck, Tuebingen, 2002. p. 28

Evaluation of the Decision-making Process in Economic Policy

Revaz Gvelesiani

Professor of Ivane Javakishvili Tbilisi State University

Head of the Department of Economic Policy

Alexander Tsertsvadze

Academic Doctor of Economics

SUMMARY

The preparation and adoption of sound economic policy decisions depends on:

- How well the action capabilities are empirically secured and their expected outcomes, e.g. How rational the existing and acceptable knowledge of management is;
- To what extent is the problem of preparation and decision making subject to analytical explanation (based on the logic of the decision).

Practical knowledge of management is usually more limited, the less the recommended actions involve or abstain from previous activities (ie, the further away they are from theoretical-economic experience). Analytical access to problem solving is hampered by the complexity of well-thought-out actions. The assessment of the problem status and range of decision-making in economic policy depends on how the implicit actions are perceived, the changes and development of the target state of society.

Keywords: economic policy, economic order, decision making, policy of consistent and gradual reforms, social technology.